

تعریف رشته و مقطع تحصیلی :

کاردانی فوریت‌های پزشکی *Associated degree of pre-hospital medical emergencies*

مقطع کاردانی رشته فوریت‌های پزشکی یکی از برنامه‌های آموزشی گروه پزشکی می‌باشد. دانش آموختگان این مقطع به عنوان عضوی از تیم سلامت ارائه خدمات و امداد رسانی به بیماران و مصدومین را در مرحله پیش بیمارستانی به عهده داشته و گستره این خدمات آحاد جامعه را در بر می‌گیرد. دوره کاردانی فوریت‌های پزشکی اولین مقطع تحصیلی این رشته است که برنامه آن بر اساس ضوابط علمی و ارزشهای اسلامی تهیه و تدوین گردیده است. آموزش فوریت‌های پزشکی در سطح کاردانی زمینه نیاز تربیت تکنسین‌های حرفه‌ای است که با بهره‌گیری از آخرین اطلاعات علمی با دانش و مهارت خود خواهند توانست به عنوان عضوی از تیم سلامت خدمات مورد نیاز جامعه را با لحاظ کلیه جوانب انسانی، اخلاقی، شرعی و قانونی ارائه نمایند.

تاریخچه رشته و پیشرفت‌های جدید :

امداد رسانی به نیازمندان در شرایط بحرانی ناشی از بلایا و حوادث مختلف در فطرت و نهاد تمامی انسانها وجود دارد و لزوم وجود مؤسسات امداد رسانی در چنین شرایطی از ضروریات عملکرد در هر جامعه‌ای می‌باشد. رشته فوریت‌های پزشکی به عنوان یک تخصص حرفه‌ای از دهه ۱۹۶۰ میلادی در آمریکا پایه‌گذاری شده و طی قریب به نیم قرن اصلاحات و در نتیجه پیشرفتهای بسیار مطلوبی در زمینه‌های مختلف در این رشته صورت گرفته است.

در ایران در سال ۱۳۵۳ بدنبال فروریختن سقف فرودگاه مهرآباد و بر جای گذاشتن خسارات جانی و مالی، دولت وقت تصمیم به تأسیس «اورژانس پیش بیمارستانی» گرفت و در هما سال تربیت نیروهای مورد نیاز تحت نظر کارشناسان خارجی طی دوره ۶ ماهه صورت گرفت در سال ۱۳۵۴ مرکز اورژانس تهران با ۷ پایگاه راه اندازی گردید و متعاقب آن مرکز اطلاعات اورژانس ۱۱۵ سایر شهرستانها نیز تشکیل شد.

مراکز اورژانس ۱۱۵ تا سال ۱۳۷۶ متأسفانه هیچ روند تکاملی نداشته و در این سال دولت طرح سازماندهی اورژانس‌ها را از اولویتهای برنامه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اعلام نمود و در همین راستا با همکاری متخصصین مختلف مشخصات کلی برنامه و سرفصل دروس رشته فوریت‌های پزشکی تدوین و در هشتمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۷۹/۴/۱۱ به تصویب رسید. از سال ۱۳۸۱ با جذب دانشجو به صورت نیمه متمرکز در تعداد محدودی از دانشگاهها، تربیت نیروی متخصص در این رشته وارد مرحله جدیدی گردید. در سال ۱۳۸۵، با توجه به نیاز مبرم به خدمات دانش آموختگان، این رشته در ۳۰ دانشگاه علوم پزشکی کشور راه اندازی و تربیت دانشجو در آن در حال اجرا است. در مهرماه ۱۳۸۵ هیأت ممتحنه و ارزشیابی رشته فوریت‌های پزشکی توسط معاونت آموزشی و امور دانشجویی وزارت متبوع تعیین و بازرگری در اهداف و استانداردهای رشته آغاز شد.

فلسفه :

ما اعتقاد داریم :

- به مصداق آیه ۳۲ سوره مبارکه مائده (و من احياها فکانما احيا الناس جميعا) نجات جان یک انسان همانند نجات جان بشریت است، به همین جهت تلاش در جهت حفظ حیات و نجات جان انسانها یک وظیفه شرعی، اخلاقی و اجتماعی محسوب می‌گردد.
- تأکید بر ارزشهای اخلاقی، حرفه‌ای و قانونی یکی از اجزاء ضروری آموزش رشته فوریت‌های پزشکی به شمار می‌رود.
- با توجه به اینکه کشور ما یکی از ده کشور بلاخیز دنیاست، در آموزش دانشجویان، ایجاد توانمندی در مقابله با بلایای طبیعی مورد تأکید قرار خواهد گرفت.
- پرسنل فوریت‌های پزشکی وظیفه تأمین، حفظ و ارتقاء سلامت افراد جامعه را بر عهده دارند و این مهم با تکیه بر دانش روز و توجه به نیازهای جامعه و شرایط جغرافیایی و اقلیمی قابل دستیابی است.
- تلاش در جهت روز آمد کردن اطلاعات علمی و مهارت‌های علمی و ارتقاء مستمر کیفیت آنها سرلوحه کار قرار می‌گیرد.
- در آموزش دانشجویان استفاده از استانداردهای روز و منطبق بر نیاز جامعه سرلوحه برنامه آموزشی قرار می‌گیرد.
- روش آموزش باید متنوع و بر اساس نیازها، توانایی‌ها و تجربیات قبلی فراگیران باشد و با مدنظر قرار دادن استانداردهای ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی بر اساس تجربیات گذشته، نیازهای حال و آینده ارائه می‌شود.
- حفظ کرامت انسانی در ارائه خدمت یکی از ارکان ارزشی رشته فوریت‌های پزشکی خواهد بود.
- حفظ ارزشهای اسلامی و احترام به شخصیت انسانها به عنوان یک ارزش مهم همواره مدنظر ارائه‌کنندگان خدمت قرار خواهد گرفت.
- پژوهش یکی از ابزارهای ارتقای علمی این رشته بوده و مبنای تصمیم‌گیری در تدوین برنامه و ارائه خدمات می‌باشد.

رسالت

تعلیم و تربیت نیروی انسانی مجرب و کارآمد و متعهد به ارزشهای اسلامی و انسانی از اجزاء رسالت آموزش رشته فوریت‌های پزشکی محسوب می‌گردد. فارغ‌التحصیلان این رشته با کسب دانش و مهارت‌های لازم و منطبق بر نیازهای جامعه و همگام با بالاترین استانداردها قادر خواهند بود امدادسانی و خدمات مراقبتی پیش‌بیمارستانی را به بیماران و مصدومین در حداقل زمان ممکن و با کیفیت مطلوب به آحاد جامعه ارائه دهند.

دورنما :

بر اساس این برنامه آموزشی طی ده سال آینده همگام با تحول جامعه ، دانشجویان این رشته مطابق با استانداردهای جهانی آموزش خواهند دید . با اجرای برنامه آموزشی مقطع کاردانی فوریتهای پزشکی ، دانش آموختگان قادر به ارائه مطلوب خدمات مطابق با شرح وظایف خواهند بود . با تدوین برنامه آموزشی مقاطع بالاتر ، متناسب با استانداردهای جهانی ، دانش آموختگان این رشته خواهند توانست با حضور فعال در عرصه های مختلف ارائه خدمات در مراکز فوریتهای پزشکی ، برترین خدمات اثر بخش و مقرون به صرفه را در جهت اعتلای سلامت جامعه و کاهش مرگ و میر و نقص عضو ، در مددجویان ارائه داده و در سطح منطقه ای و بین المللی مطرح باشند .

اهداف کلی (Aims):

هدف کلی آموزش مقطع کاردانی رشته فوریتهای پزشکی ، تربیت نیروی مجرب ، کارآمد و متعهد است که قادر باشند به عنوان عضوی از تیم سلامت و وظیفه خطیر امداد رسانی به آحاد جامعه را در زمان نیاز (از بدو درخواست تا انتقال به مراکز درمانی) به نحو احسن به انجام رسانند .

نقشهای دانش آموختگان (definitions Role):

این نقشها شامل : نقشهای مراقبتی ، آموزشی ، بهداشتی و مدیریتی در محله پیش بیمارستانی می باشد .

نکته : افراد مستعد، نقش پژوهشی را هم می توانند در مرحله پیش بیمارستانی انجام دهند .

وظایف حرفه ای دانش آموختگان (Task Analysis):

۱- ارزیابی اولیه و سریع بیماری

۲- ارائه کمکهای اولیه پزشکی به بیماران بدحال و مصدومان

۳- برقرار ساختن ارتباط با مراکز اصلی اورژانس و پزشک مشاور

۴- ارائه گزارش پزشکی مناسب و مفید به پزشک مشاور یا مرکز پیام و کسب تکلیف

۵- بکارگیری صحیح تجهیزات موجود در آمبولانس به منظور پایش ، جابجایی ، انتقال و تثبیت وضعیت بیمار

۶- انجام اقدامات پایه نظیر گرفتن مسیر وریدی مناسب ، تجویز اکسیژن ، باز نگاه داشتن راه هوایی ، انجام پایش قلبی و نیز اقدامات احیای قلبی ریوی پایه در موارد ایست قلبی - تنفسی ، تجویز مایعات در موارد شوک

۷- تجویز صحیح داروهای موجود در آمبولانس ، انجام انتوباسیون لوله تراشه ، دادن شوک الکتریکی به بیمار و سایر اقدامات احیاء پیشرفته با کسب مجوز از پزشک مسئول یا بر اساس دستورالعمل های ابلاغ شده

۸- رانندگی وسیله نقلیه جهت رسیدن سریع و ایمن به محل ماموریت و حمل بیمار به مراکز درمانی در اسرع وقت

۹- رعایت اخلاق حرفه ای و اطمینان بخشی به بیمار و همراهان

۱۰- انجام سایر مسئولیتهای محوله بر اساس دستورالعملهای سازمانی و بخشنامه های اداری

تبصره: فضای عملکردی فارغ التحصیلان این رشته به طور کلی در حوزه پیش بیمارستانی و در موارد خاصی در حوادث غیر مترقبه است .

استراتژی اجرایی برنامه :

جهت نیل به اهداف آموزشی رشته فوریتهای پزشکی ، راهبردهای ذیل لازم است بکار گرفته شوند .

۱- تنظیم اهداف و ارائه برنامه های آموزشی منطبق بر نیازهای ملی - محلی

۲- تأکید بر حفظ حیات و پیشگیری از بروز معلولیت

۳- ارائه برنامه های آموزشی از طریق مشابه سازی در مراکز مهارت‌های بالینی با استفاده از ابزار و تجهیزات مناسب آموزشی (مانکن ، مولاژ) و آمبولانس

۴- تأکید بر بکارگیری مهارت‌های آموخته شده در محیط های واقعی (مراکز بیمارستانی و سپس در پایگاههای اورژانس)

۵- توجه به روشها و فنون جدید آموزش با تأکید بر روشهای حل مشکل

۶- طراحی برنامه آموزشی مبتنی بر نقشها و وظایف حرفه ای

۷- آموزش دانشجوی در جهت تقویت خودآموزی و یادگیری مستمر

۸- طراحی برنامه بر اساس مسائل مربوط به بلایا و تغییرات احتمالی شرح وظایف در شرایط خاص .

شرایط و نحوه پذیرش دانشجو :

پذیرش دانشجو از طریق آزمون سراسری دانش گلهها به صورت نیمه متمرکز (مصاحبه ، معاینات بدنی و ...) با تأکید بر اختصاص سهمیه به مناطق محروم طبق نیاز اعلام شده از مرکز مدیریت و حوادث فوریت‌های پزشکی کشور است .

رشته های مشابه در داخل کشور :

رشته مشابه در داخل کشور وجود ندارد .

رشته های مشابه در خارج از کشور :

رشته مشابه در خارج از کشور وجود دارد، به عنوان مثال : در ایالات متحده آمریکا ، به این گروهها تکنسین فوریتهای پزشکی (Emergency Medical Technician) اطلاق می شود که در سه مقطع پایه (EMT Basic ، میانی EMT Intermediate) و پیشرفته (EMT Paramedic) تربیت می شوند. سطح آموزش ارائه شده برای این رشته در ایران در حد EMT Intermediate (در مقطع کاردانی) و EMT Paramedic (در مقطع کارشناسی ناپیوسته) می باشد.

شرایط مورد نیاز راه اندازی رشته کاردانی فوریتهای پزشکی :

طبق ضوابط دفتر گسترش و ارزیابی آموزش پزشکی می باشد.

سایر موارد (مانند بورسیه) :

ندارد

۱۳۹۶/۱۱/۱

تهیه و تنظیم : حمید رضا میری تاریخ تهیه و تنظیم :